

Ötletes szünidőtöltés

Immár harmadik alkalommal jelenik meg május első hetében az Ötlet melléklete, mellyel elsősorban az iskoláskorú gyerekek szüleinek szeretnének segítséget nyújtani a vakáció programjának megszervezéséhez. Minden magán-személy, társulás, vállalat, intézmény közölheti azokat a feltételeket, amelyekkel napközben gyermekfelügyeletet vagy gyermeküdültetést vállal. A jelentkezési lapok közül csak azokat fogadják el közzésre, melyek minden lényeges adatot tartalmaznak, s legkésőbb március 30-ig megérkeznek az Ötlet szerkesztőségébe, Budapest, XIII. kerület, Jász u. 103-105. (A személyi adatokra, térítési díjra, a gyerekek számára és nemére azoknak is válaszolnia kell, akik nem üdültetést, hanem napközi felügyeletet vállalnak.)

Idén először szeretnének azoknak a szülőknek is praktikus tanácsot adni, akik a nyári szünet idejére az általános iskolát befejező, vagy középiskolás gyerekeknek a korukhoz, tehetségükhez, érdeklődésükhöz igazodó munkalehetőséget keresnek. Az „Ötletes szünidőtöltés” című kiadványban kedvezményes áron tehetik közzé munkaadajlatukat magánemberek, vállalkozások, vállalatok.

Vállalkozás és magántulajdon

A kibontakozás elmélete

A 80-as évek hazai útkereső gazdasági gondolkodásai között szerepelt olyan vállalkozáskonceptió, amelynek megvalósulása esetén biztosított lenne a társadalmi tulajdon hatékony működtetése, ugyanakkor elkerülhető lenne a magántulajdon zsákutcája. (Liska Tibor — a koncepció szellemi atyja — felfogása szerint mindig annak a személynél kellene rendelkezésre bocsátani a társadalmi tulajdon adott szeletét, aki annak leghatékonyabb működtetésére vállalkozik. A véletlen úgy hozta, hogy három évvel ezelőtt, mint a szóban forgó vállalkozási koncepció híve, vehettem részt a gondolatkiismeret utolsó nyilvános vitáján, siratóján. A szocialista vállalkozás e szépreményű koncepciója, az úgynevezett szentesi kísérlet lehetetlenné tette a követőket — reméljük, hogy nem véglegesen — megfeneklett, nem válhatott valósággá.) A vállalkozás így maradt állami monopólium, vagy a magántulajdon talaján eresztett ismét gyökeret, a piaci viszonyok kibontakozásának mértékében. A vállalkozói romanticizmus mint állami, szövetkezeti tulajdon bázisán létrejövő vállalkozás, vagy mint kisvállalkozás nyert realitást.

A kisvállalkozás névvel illetett hazai kisservezetek azonban nem mind vállalkozások a szó klasszikus értel-

mében. A gazdasági irodalom a formailag önálló egységeket akkor nevezi vállalkozásnak, ha azok csupán a piaci esélyek és a számvitel alapján tájékozódhatnak. A vállalkozás és annak létét vagy nemlétét eldöntő piac édestestvérek. A vállalkozás lényegéhez tartozik a termelési tényezők új kombinációinak létrehozása, a piaci értéktelével és versennyel járó bukás vagy felemelkedés, ezzel együtt a kockázattal való találkozás, de a vállalkozás hovatágának újbóli befektetése, tőkésítése is. A fenti ismérvek alapján még kevesebb kisservezet tekinthető vállalkozásnak. A statisztikai adatokból ugyanis az derül ki, hogy az egy főre jutó tőkeérték átlagosan alig háromszorosa forint a kisvállalkozásokban. Mivel a vállalkozó(k) kockázata csak eddig a mértékig terjed, a bukás nem jelent valódi veszélyt. A bukás legfeljebb a tevékenység beszüntetését jelenti, de nem eredményez jelentős vagyoncsökkenést, mivel a kisvállalkozások megtakarításai is a fogyasztási szférába kényszerítettek. A kisservezetek óvakodnak vagyonuk gyarapításától. Csak olyan mértékben növelik tőkéjüket, amilyen mértékben a tevékenység

folytatása szempontjából előnyt jelent. A kisvállalkozásokban képződő jövedelmek áramlanak vissza a termelésbe, hanem fogyasztási funkciójú vagyonná halmozódnak. A 70-es években megindult erőteljes vagyoni differenciálódást a kisvállalkozások terjedése és fenti magatartása tovább erősítette. Ez újból, és egyre sürgetőbben adja fel az ideológiai és gazdasági elmélet számára a megválaszolásra váró, kikerülhetetlen kérdést. A felhalmozódó magánvagyonok tőkésítéséről, azaz a termelésbe történő bevonásáról van szó. Arra kell választ adni: miként lehetséges a magánmegtakarításokat visszaforgatni úgy a termelésbe, hogy elkerüljük a pazarló fogyasztást, de ne jöjjen létre kizsákmányolás. Egyrészt a vagyonosodás ténye és a kisvállalkozások említett magatartása, másrészt a gazdaság dinamizálásának kényszere, a háttérigari igények kielégítése, a hiány intenzitásának csökkentése feltehetően arra kényszeríti a gazdasági és a politikai vezetést, hogy ösztönözze a megtakarítások tőkésítését, a kisvállalkozások vagyonerdekelttségének kialakulását. Ez azzal jár, hogy a gazdaságpolitikának le kell bontania a hatósági korlátokat, a diszkriminatív szabályokat a (kis)vállalkozások létrejötté és működésé elől. Az egyenlő versenyhelyzet biztosításával a vállalkozói verseny fokozásával, a termelő magántőkének hosszú távra szóló garanciák törvénybe iktatásával meg kell teremteni a magánmegtakarítások termelésbe, vállalkozásba való áramoltatását.

Hogyan dolgozza ezt fel az ideológia és a politikai gazdaságtan? Ez utóbbi egyelőre úgy, hogy a korábban meghatározott létformákat (kategóriákat) „kis” jelzővel látta el. Így vonult be a hazai gazdasági irodalomba a kisvállalkozások mellett a kismagántulajdon-kategória. A további lépést az jelenti, hogy miként határozzák meg azt a létformát, amikoris a gazdasági szükségesség kikerülhetetlenné válik a valóságban már jó néhány esetben) elmarad a kis jelző. Ezután már csak az ideológiának kell megválaszolnia azt a kérdést, hogy a szocializmusban milyen elméleti keretek között létezhet tartósan a vállalkozás.

Oláh János
közgazdász

Hagyományok Tápén

Kenyérgőz, benzinmotor

Mióta van Tápén motor, személygépkocsi, s egyáltalán, mióta is jár Tápéra autóbussz?

Az biztos, hogy az első lokomobilvezetői vizsgával rendelkező tápai illető Vincze István volt. Kocsija persze nem volt. Motorbiciklijét Kálmán Józsefnek és Miklós Sándornak volt legelőször. Sach gyorsjárójukkal úgy viharoztak el, hogy a nagy porfelhő miatt velük együtt szidták a masina kitalálóját is. A tápai réten élt Takács Gergely ezermester. Néki is volt motorbiciklijét, márkájára már nem emlékszem. Miklós is, meg Takács is cseplőgép-tulajdonosok voltak. Számukra a motorbicikli fontos közlekedési eszköz volt, meg aztán mindkettő szeretett nyargalva jarni dolga után. Emlékszem, ha az udvarban foglalatokodás közben meghallottam a motorok pöfögését, nyargaltam ki az utcára, hogy szagulgassam az utat. Ugyanígy tettem ha nagy ritkán, monduk egy heten egyszer egy szegedi autó kitévedt Tápéra. Akkor még fölséges ilatnak számított a pórkölt gumi és az autógáz kevert szaga. Az 1940-es években Mátyás Zoltán orvos is motorbiciklivel járt a faluban. Nem sokkal később Rakonczai János egy 250 köbcentis BMW-vel robbant be a tápai motoros világba. Mint kimustrált hadigép évekig szolgált, ám az utolsó években többet tolt, mint amennyit rajta motorozott. A személygépkocsi dolgában már nem ilyen egyértelmű, hogy kinek volt Tápén legelőször autója. Nagybatyám emlékezése szerint Lauricz Henrik kereskedőnek. Háromkerekű kisteherautóját botkormánnyal vezérelte. Valószínű, hogy a többi, Tápén működő zsidó kereskedő is rendelkezett autóval, de azokat szegedi házuknál tartották. A felszabadulás után vett személygépkocsit Nagy Imre cipész, majd egyre mára szaporodtak — főként a térszolgáltatás utáni időktől fogva — Tápén is a gépkocsitulajdonosok. Sőt, az utóbbi évtizedben

nem egy egykori gazdafi vásárolt zsetort és pótkocsit, két család pedig motoros fahágót is vett. Ha így haladunk az autósodással, lassan több családnak lesz személygépkocsija, mint amennyinek a térszvilág előtt volt lovas kocsija. Vagyis, Tápén minden lehetősebb családban van már autó, amelyeket már csak száz-as számokkal fejeztünk ki. No, és az autóbussz? Ha az emlékezetem nem csal, az első helyijáratós autóbussz 1951-ben gördült ki a faluba. A távolági vonalról levett, mindössze 30 személyes autóbusszt Török György tápai buszsofőr vezette. Örökléte jött Tápéra. A falubeli végállomása a községháza előtt volt, ahova Szegedről, a MÁV igazgatóság mellől érkezett. Azt hiszem 1-es számot viselt a mi buszunk. Utvonala a Lenin körútról a vásárhelyi sugárútra vezetett. A nagykorúton jutott ki a Tiszaparra, s ment Petőfite-

pig. A hajdani Szabó-korcsmánnál bekanyarodott Petőfitelepre, s ott a III-as utcában lerakta — vagy éppen fölszedte — a petőfitelepi utasokat. Onnan folytatta útját Tápéra. A viteldij Petőfitelepig egy, a két végállomás között két forint volt. A tápaiak hamar hozzászoktak a kényelmes utazáshoz, s az egyre szaporodó utas miatt a járatok sűrítésére került sor. Időközben útmódosítások, járatát-számozások, illetve viteldij-emelések következtek. Napjainkban két busz hozzaviszi a tápaiakat Szegedre. A közelmúltban Vincze József és Molnár Imrével beszélgettünk. Ők ugyanis Tápé szülőtte, autóbussz-vezetők. Emlékeink messze visszanyúltak Tápé motorizációs világának a kezdetére, abba a kenyérgőzös világba, amikor még senki nem hitte, hogy milyen nagy átalakulás megy majd végbe Tápé közlekedéstörténetében. Ifj. Lele József

Családi események

HÁZASSÁG

Csányi József és Vig Ildikó Irbolya, Csoti Ferenc és Renczki Gizella Piroksa, Lajkó József és Takács Irbolya házasságot kötöttek.

SZÜLETÉS

Horváth János Lajosnak és Szabó Ildikónak János Imre, Öbinger Károlynak és Móra Agnes Irbolyának Nikolett Agnes, Rácz Gergely Flóriánnak és Rácz Szilviának Zoltán, Pálfi Mártonnak és Buda Emmának Ákos, Gyebrár Józsefnek és Szilvó Juliánnak Dénes, Varján Györgynek és Medgyesi Melindának Norbert György, Hamusi Mátyás Józsefnek és Csákó Andrásnak Nikolett Andrea, Kocsis Attilának és Hevesi Annának Attila, Bakos Ferencnek és Fazekas Erzsébetnek Mátyás Ferenc, Tukács Gyulának és Magyar Irbolya Ildikónak Tekla, Oláh Györgynek és Ván Zsuzsannának Daniel, Hugyecz Andrásnak és Sárközi Evának Nikolett, Héjjas Ferencnek és Balázs Valériának Péter, Domonkos Sándornak és Simon Katalinnak Sándor Balázs, Tari Zsolt Andornak és Babella Máriának Kata, Balogh Szilveszternek és Hegedüs Editnek Gábor, Vrbóvicski Györgynek és Tasnádi Irbolya Zsuzsannának György, Miklós-Nagy Sándornak és Papp Irbolyának Nikolett, Hodi Gyula Istvánnak és Jónas Erikának Agnes Erika, Kiss Fe-

rencnek és dr. Belea Gyöngyi Erzsébetnek Ágnes, Kovács Miklósnak és Gera Magdolnának Attila, Vigh János Attilának és Lakatos Angélnak Norbert János, Berecki Sándornak és Nagy Katalin Zsuzsannának Orsolya, Daróczi Károly Tamásnak és Berkes Gabriellának Lajos Dávid, Gera Imrénnek és Csepő Erika Klárának Andrea Boglárka, Papp Lászlónak és Savanya Evának Andrea, Borza Zsoltnek és Halkó Mária Gyöngyinek Dorina, Farkas Kálmánnak és Kovács Juliánnak Veronika Adrienn Agnes, Császár Bélának és Lajkó Máriának Norbert, Papp Zoltánnak és Balázs Terézának András, Fekete Istvánnak és Kókuti Ildikó Evának Gábor István, Stachó Zoltánnak és Patkós Mariánnak Olivér, Mezel Istvánnak és Botos Agnesnek István, Farkas Jánosnak és Faragó Anikó Csillának Krisztina Csilla, dr. Csányi Jánosnak és Ban Katalin Ilonának Dóra, Papp Sándornak és Sági Zsuzsannának Sándor, Makra Szilveszternek és Vécsernyősi Piroksának Balázs, Tóth Miklós Mihálynak és Kádár-Németh Máriának Tünde, Bálint Mihálynak és Török Mártának Mihály, Tar István Zoltánnak és Kereszturi Erzsébet Gizellának Tamás, Szarka Mihálynak és Menyhárt Máriának Viktória, Gál Tibor Endrénének és Lantos Gabriella Katalinnak Daniel Benoe nevű gyermeke született.

HALÁLOZÁS

Süveg József, Tóth Imre, Szőke Pál Sándor, Veszéika Jánosné Czeglédi Terézia, Gáspár István, Zombori Pálné Keckeméti Mária, Karácsonyi József, Papp Józsefné Börcsök Margit, dr. Blazsó Sándorné dr. Liszka Irén, Kulcsár Antalné Molnár Etelka, Dekány Szilveszter, Czinkóczi Benőné Megyeri Rozália, Sziládi Ferencné Kádár-Németh Erzsébet, Kovács Tivadar, Szemredő Józsefné Máthé Jolán, Erdődi Máténé Tóth Erzsébet, Bérés Ferenc, Galiba Pál, Szarka Albert, Gyarmati József, Harmath Jánosné Karakás Rozália, Györfly Józsefné Bus Margit, Lippai László, Ökrös István, Dácsin György, Császár László, Kovács Jánosné Torma Ilona, Tóth Anna, Kalapácsné Kormos Rozália, Soós Gézné Both Agnes, Sági Jánosné Kovács Ilona, Ujhelyi Mihályné Zsigmond Ilona, Pappi Józsefné Almási Rozália, Keresztes János, Maróti Imre, Móra Ferencné Tomicek Rozália, Turcsik István Mihály, Szűcs Antal, Fogarasi Imre Károly, Darázs Ferenc János, Görög Julianna, Ruzsa-Bakcsi Vilmosné Hasznos Mária, Aracsi Lajos, Bartók Jánosné Vetrő Mária, Gábor István Márk, Abraham Ilona, Abraham Julianna Rozália, Szilágyi Sándor, Mészáros Lajos, Bodog Jánosné Strifler Anna, Darázs Pál meghaltak.

Mi? Hol? Mikor?

1988. FEBRUÁR 23., KEDD — NÉVNAP: ALFRÉD
A Nap kel 6 óra 38 perckor, és nyugszik 17 óra 18 perckor.
A Hold kel 8 óra 55 perckor, és nyugszik 0 óra 00 perckor.

VIZÁLLÁS

A Tisza vizállása Szegednél hétfőn plusz 192 cm (apadó).

HATVANEVES

Antoni Ferenc (sz. 1928) biokémikus, akadémikus, egyetemi tanár, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem 1. sz. kémiai-biokémiai intézetének igazgatója.

HATVANEVES

Pakozdi János (sz. 1928) Jászai-díjas színművész, érdemes művész, a szolnoki Szigligeti Színház tagja.

ÖTVENEVES

Hoós János (sz. 1938) közgazdász, politikus, 1987. december 16-a óta miniszteri rangban az Országos Tervhivatal elnöke.

KISSZINHÁZ

Este 7 órakor: Diszvacsoara a temetkezési vállalatnál (Uray I. berlet).

MOZIK

Vörös Csillag: délelőtt 10 órakor: A Nilus gyöngye (színes, m. b. amerikai film. IV. hely.) fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor: Az erdő kapitánya (színes magyar rajzfilm. III. hely.)

Fáklya: háromnegyed 3 órakor: Hűz a vadászóvénen (színes, m. b. szovjet természetfilm), negyed 6 és fél 8 órakor: Nilus gyöngye (színes, m. b. amerikai film. IV. hely.)

Szabadság: fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor: Nilus gyöngye (színes, m. b. amerikai film. IV. hely.)

Kiskörössy halászeszárda: (videomoz) délután 4 és este 8 órakor: A fekete kalóz (színes olasz kalandfilm).

Filmteka: 6 és fél 8 órakor: Suttogások és sikolyok (színes svéd film).

Eva presszó: este 8 órakor: Wang Yu het csodálatos harca (hongkongi akciófilm).

Nyugdíjasmoz: délután 5 órakor: Kiserlet Lublon (magyar film).

ÜGYELETES

GYÓGYSZERTÁR

Klauzál tér 3 szám (13/57-es). Este 8 órától reggel 7 óráig. Csak sürgős esetben.

BALESETI, SEBESZETI ÉS UROLÓGIAI

FELVETELI ÜGYELET

Ma a balesetet szenvedett személyeket Szegeden az Idegsebészeti Klinika (Pécsi u. 4.) veszi fel, sebészeti és urológiai felvételi ügyeletet a II. kórház (Tolbuhin sq. 57.) tart.

Gyermekekérő és gyermek-sebészeti betegnek ellátása a Gyermekklinika gyermeksebészeti osztályán történik.

ÉJSZAKAI

ORVOSI ÜGYELET

Este 7 órától reggel 7 óráig a felnőttlakosság részére: Szeged, Hunyadi János sq. 1. sz. alatt. Telefon: 10-100.

GYERMEKORVOSI ÜGYELET

Munkanapokon 13 órától másnap reggel fél 8 óráig, szombaton, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel fél 8 órától másnap reggel fél 8 óráig a Lenin krt. 20. sz. alatti körzeti gyermekorvosi rendelőben történik a sürgős esetek orvosi ellátása.

GYERMEK

FÜL-ORR-ÉGÉSZETI ÜGYELET

Ma este 19 órától holnap reggel 7 óráig az Ujszegedi Gyermekkorház Szeged, Odessza krt. 37. Telefon: 22-655.

FOGORVOSI ÜGYELET

Hétfőtől péntekig 22 órától reggel 6 óráig, szombaton reggel 7 órától hétfő reggel 7 óráig: Szeged, Zöld S. u. 1-3. Telefon: 14-642.

SOS LELKISÉGÉLY-SZOLGÁLAT

Mindennap este 7 órától reggel 7 óráig. Telefon: 11-000.

IFJUSÁGI DRÓGTELEFON:

54-773.

Hétfőn és csütörtökön délután 3 órától 6 óráig hívható.

Tévé

BUDAPEST 1.

8.55: Képzés
9.00: Tv-torna
9.05: Tv-téka
10.05: Delta — (ism.)
10.30: Panoráma — (ism.)
11.15: Mozgó
11.25: Képzés
12.00: Hírek
12.25: Három nap tv-műsora
13.00: Kuckó
14.00: Mi legyen?
14.40: Egy szó, mint száz
15.20: Képzés
15.35: Tv-torna
16.40: Nils Holgersson csodálatos utazása a vadludakkal
19.05: Esti mese
19.30: Híradó
20.05: A klinika — 8.
20.50: Stúdió '88
21.35: „Senki többet? Harmadszor!”
22.35: Híradó 3.

BUDAPEST 2.

17.00: Képzés
17.05: Zenebutik — (ism.)
17.55: Hírek román nyelven
18.00: Dél-alföldi magazin
19.00: Képzés
19.05: Száz híres festmény
19.15: A klinika — (ism.)
20.00: A téli olimpiáról jelentjük...
21.00: Híradó 2.
22.50: Képzés

BELGRÁD 1.

16.50: Híradó magyarul és szerbhorvátul
17.30: Gyermekmúsor
18.00: Ismeretterjesztő műsor

Rádió

KOSSUTH

8.20: Társalgó
9.44: Csodabuksza
10.05: Kapcsoljuk a miskolci körzeti stúdiót...
10.25: Enkeli ifjuság
10.41: Mozart: Esz-dúr zongoraverseny
11.03: Nepdalkörök énekelnek
11.38: Gerő János: Kicsi Biri királysága — 2.
12.30: Ki nyer ma?
12.40: Rólink van szó!
12.45: Intermikrofon
13.00: Nagy mesterek, világhírű előadóművészek
14.10: Magyarán szólva
14.25: Orvosi tanácsok
14.30: Dzsesszműsörök
15.00: Elő világradió! — 1.
15.20: Nóták
15.40: Poggyász
16.05: Töréségen
17.00: Tudomány és gyakorlat — (ism.)
17.30: Johann Strauss: A denevér — az I. felvonás fináléja
17.45: A Szabó család...
19.15: Mosolygó Parnasszus
20.30: Diszkotéka
21.30: Shopenauer „Időszerecső”
22.20: Tíz perc külpolitika
22.30: Romantikus kórusmuzsika
22.50: Peres, poros iratok
23.00: Nikolaj Gjaurov felvételeiből
0.10: Hímnusz
0.15: Ejfel után...

PETŐFI

8.05: Slagermúzeum
8.50: Tíz perc külpolitika
9.05: Kópuzben
12.00: Hírek németül, oroszul és angolul
12.10: Nóták
13.05: Popzene sztereóban
14.00: Signor Manfredi Romából
14.33: Paolo Conte énekel
14.40: A mestermű — Paul Schalluk írása
15.05: Szovjet fúvósduók
15.20: Könyvről könyvert
15.30: Csúcsgalamb...
17.05: Társgázda
17.30: Társgázda!
18.30: Gramofonsztorok
19.05: Csak fiataloknak!
20.00: Az Allami Nepi Együttes felvételeiből
21.05: Oriástók — Rakosy Gergely regénye
21.34: Magnórol magnóra...
22.15: Bokai János: Feleség — Bokai János színműve
23.20: A dzsessz története — 8.
24.00: Virághegyek
0.15: Ejfel után...

EARTOK

8.13: Zenei kártya muzsika
8.54: Barokk muzsika korabeli hangszereken
9.35: Csajkovszkij: A cárnő cipellője — négyfelvonásos opera Közben:
10.30: Diákfelőra
12.50: Kéler Béla: Francia vigjáték — nyitány
13.05: Alomjáték — Krúdy Gyula műve
14.03: Magyar zeneszerzők
14.40: Hegedű-, zongoraszonáták
15.30: Labirintus
15.45: Muzsika gyerekeknek
16.00: Szimfonikus zene
17.00: Iskolarádió
17.30: Poggyász — (ism.)
17.50: Magyar művészek operafelvételeiből
18.30: Na maternem jekizu... — szerbhorvát nyelvű nemzeti népműsor
19.05: In der Muttersprache — német nyelvű nemzeti népműsor
19.35: Händel- és Haydn-művek
20.20: Pjotr Vegin szovjet költő versei
20.40: A hangverseny-közvetítés folytatása
21.10: Agay Karola operariákat énekel
21.45: A kamarazene kedvelőinek
22.22: Zenel panoráma
22.55: Fialatok stúdiója